

KİM KORKAR MATEMATİKTEN

Aysegül Yüksel
Cumhuriyet Gazetesi, 13 Ekim 2020*

ODTÜ Elektrik Elektronik Bölümü'nün efsane hocalarından Nazif Tepedelenlioğlu 21 yıldır aramızda değil. Onu çok erken yitirdik, ama ilk kez 1983'te yayımlanan, daha sonra da Nesin Yayınevi'nce basımı sürdürülen kitabı "Kim Korkar Matematikten" bugün de ellerde ve dillerde. Yapıtın ilk basımını yapan Bilim ve Sanat Yayıncılığın, aynı adı taşıyan dergide (sayı 39, Mart 1984, s.21) kendisiyle yaptığı söyleşiye rastladım. Sizlerle paylaşmalıyım.

Sorulardan biri, "Kim korkar matematikten?"
Hoca'nın yanıtı açık:
"Akılcı düşünme alışkanlığı olmayan herkes..."

Tepedelenlioğlu, bu kitabı, teknolojiyi yalnızca tüketmekle yetinen bir toplum oluşumuzdan duyduğu rahatsızlığı dillendirmek için yazmış. "Eğer teknolojiyi yalnızca tüketmeyeceksek, onu geliştireceksek, yenileyeceksek, teknolojiyi serpilten, yenileyen biçimleyen altyapıya gereksinimimiz var" diyor. Bu altyapının genel olarak temel bilimler, özel olarak da matematik olduğunu belirtiyor. "Çünkü" diyor, "matematik her şeyden önce doğru düşünme, akıl yürütme yöntemidir."

'Matematikle aram yoktur' diyenler

Bu noktada aklıma, ortaöğretimde matematikten kötü notlar aldıkları için, üniversite aşamasında edebiyat uzmanı, yazar ya da sanatçı olmaya yönelmiş olan kimi öğrencilerim düşüyor. "Matematikle aram yoktur" diyenler. (Umarım felsefeci olmaya kalkışan da çıkmaz aralarından!) İlahi çocuklar, matematik öğrenemedinizse, "akılcı düşünme" yolunda pek ilerlemiş sayılmazsınız. İnsanoğluna verilmiş en büyük armağan olan bu yeteneği geliştirmeden nasıl mesleğinizin iyileri arasında yer alabileceksiniz?

Eski Yunan'ın "altın çağı"nda, matematik ve öteki temel bilimler, felsefe, edebiyat ve sanat aynı iklimde yeşermiş miydi? "Mona Lisa"nın yaratıcısı büyük Leonardo da Vinci, aynı zamanda Rönesans'ın bir mühendislik ustası değil midir? Ünlü fizikçi/matematikçi Albert

Einstein'ın, Mozart'ın Tanrısal müziğini de yetkinlikle yorumlayabilen bir kemancı olduğunu unutabilir miyiz? Bütün bu başarıların temelinde "akılcı düşünme alışkanlığı" yok mudur? Nobel Fizik Ödülü de Nobel Edebiyat Ödülü de aynı düzeyde "akılcı düşünme"yi kutsamaz mı? Siz siz olun, matematikle aranızı iyi tutmaya bakın çocuklar!

Bu ülke insanı hiçbir şeyden korkmaz

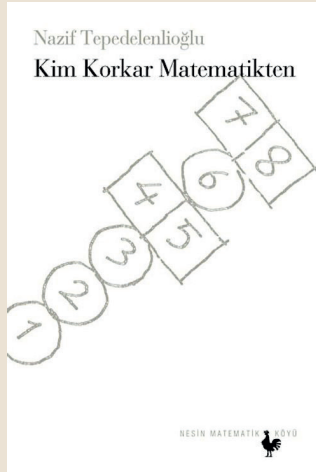
Tepedelenlioğlu, "akılcı düşünme"nin vazgeçilmezliğini şöyle açıklıyor: "Endüstrileşme sürecini tamamlamamış ülkelerin ortak bir yanı var. Çağımızın teknolojisini kavrayamamak... Teknolojiyi üretmiyorsun ki, geliştirmiyorsun ki benimseyesin... Dolmuş şoförü gibi

uçak kullanıyorsun, hamam işletir gibi kömür madeni işletiyorsun, deve sürer gibi araba sürüyorsun. Ağaca çıkar gibi, 35 kilovolt enerji taşıyan direğe tamire çıkıyorsun; maskesiz, eldivensiz. Sonra da çarpılıp ölüyorsun."

Üstat bugünleri görmüş olsaydı, kim bilir daha ne çok örnekle donatırdı söyleşisini. Dahası, insanlarımızın "akılcı düşünme" yönünde, kitabını yazdığının 37. yılında bile ilerleme göstermediğini üzüntüyle izlerdi. Ayrıca, pandemi döneminin (şimdilik) kapsadığı 8-9 aylık dönemde, artık değil matematikten, hiçbir şeyden korkmadığımızı da görürdük.. Öyle ya, tüm uyarılara karşın maske kullanımına kafa tutan; "mesafe kuralı"nı hiçe sayarak toplu taşıma araçlarını ite kaka dolduran; düğünlerde

akrabalarla sarmaş dolaş olan; askere giden kankayı salya sümük omuzlarda dolaştıran; dahası, can kurtarmak için kendi canlarından olma riski taşıyan sağlıkçılara söven, gözdağı veren, saldıran, gerekirse (!!!) canlarına da kasteden biz değil miyiz? "Akılcı düşünme" alışkanlığı bizde yok da kimde var...

Nazif Tepedelenlioğlu ülkemizin yetiştirdiği en zeki, en parlak bilim adamlarındandı. Onu sevgiyle, saygıyla, özlemle anıyoruz.

*<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/aysegul-yuksel/kim-korkar-matematikten-1773096>